

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (osmi senat)

z dne 14. septembra 2017*

„Pritožba – Omejevalni sporazumi – Svetovni trg katodnih cevi televizijskih in računalniških zaslonov – Sporazumi in usklajena ravnanja na področju cen, razdelitve trgov in strank ter omejitve proizvodnje – Pravica do obrambe – Pošiljanje obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah zgolj matičnima družbama skupnega podjetja in ne temu podjetju – Globa – Smernice o načinu določanja glob (2006) – Točka 13 – Določitev vrednosti prodaje, povezane s kršitvijo – Prodaja zadevnega proizvoda znotraj skupine zunaj Evropskega gospodarskega prostora (EGP) – Upoštevanje prodaje končnih proizvodov, v katere je vgrajen zadevni proizvod, v EGP – Enako obravnavanje“

V združenih zadevah C-588/15 P in C-622/15 P,

zaradi dveh pritožb na podlagi člena 56 Statuta Sodišča Evropske unije, vloženih 12. in 19. novembra 2015,

LG Electronics Inc. s sedežem v Seulu (Južna Koreja), ki jo zastopata G. van Gerven in T. Franchoo, odvetnika,

Koninklijke Philips Electronics NV s sedežem v Eindhovenu (Nizozemska), ki jo zastopajo E. Pijnacker Hordijk, J. K. de Pree in S. Molin, odvetniki,

pritožnici,

druga stranka v postopku je

Evropska komisija, ki jo zastopajo A. Biolan, V. Bottka in I. Zaloguin, agenti,

tožena stranka na prvi stopnji,

SODIŠČE (osmi senat),

v sestavi M. Vilaras (poročevalec), predsednik senata, J. Malenovský in M. Safjan, sodnika,

generalni pravobranilec: M. Szpunar,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 18. maja 2017

izreka naslednjo

* Jezik postopka: angleščina.

Sodbo

- 1 Družba LG Electronics Inc. (v nadaljevanju: družba LGE) s pritožbo v zadevi C-588/15 P predlaga razveljavitev sodbe Splošnega sodišča Evropske unije z dne 9. septembra 2015, LG Electronics/Komisija (T-91/13, neobjavljena, v nadaljevanju: izpodbijana sodba I, EU:T:2015:609), s katero je to zavrnilo njeno tožbo za razglasitev ničnosti Sklepa Komisije C(2012) 8839 final z dne 5. decembra 2012 v zvezi s postopkom na podlagi člena 101 Pogodbe o delovanju Evropske unije in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/39.437 – Katodne cevi televizijskih in računalniških zaslonov) (v nadaljevanju: sporni sklep), v delu, v katerem se nanaša nanjo, in, podredno, znižanje zneska globe, ki ji je bila naložena s tem sklepom.
- 2 Družba Koninklijke Philips Electronics NV (v nadaljevanju: družba Philips) s pritožbo v zadevi C-622/15 P predlaga razveljavitev sodbe Splošnega sodišča z dne 9. septembra 2015, Philips/Komisija (T-92/13, neobjavljena, v nadaljevanju: izpodbijana sodba II, EU:T:2015:605), s katero je to zavrnilo njeno tožbo za razglasitev ničnosti spornega sklepa, v delu, v katerem se nanaša nanjo, in, podredno, znižanje zneska globe, ki ji je bila naložena s tem sklepom.

Dejansko stanje

- 3 Iz točke 9 izpodbijane sodbe I in točke 10 izpodbijane sodbe II (v nadaljevanju: skupaj: izpodbijani sodbi) izhaja, da je Evropska komisija s spornim sklepom ugotovila, da so glavni svetovni proizvajalci katodnih cevi (*cathode ray tubes*, v nadaljevanju: CRT) kršili člen 101 PDEU in člen 53 Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru z dne 2. maja 1992 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 52, str. 3, v nadaljevanju: Sporazum EGP) s tem, da so sodelovali pri dveh ločenih kršitvah, od katerih vsaka pomeni enotno in trajajočo kršitev. Ti kršitvi sta zadevali na eni strani trg barvnih katodnih cevi za računalniške zaslone (*colour display tubes*, v nadaljevanju: CDT) in na drugi trg barvnih katodnih cevi za barvne televizijske zaslone (*colour picture tubes*, v nadaljevanju: CPT).
- 4 Kot je Splošno sodišče navedlo v točki 2 tako izpodbijane sodbe I kot izpodbijane sodbe II, so CRT vakuumška steklena ohišja, ki vsebujejo elektronski top in fluorescentni zaslon ter so običajno opremljena z notranjo ali zunanjo napravo za pospeševanje in usmerjanje elektronov. Ko elektroni iz elektronskega topa pridejo v stik s fluorescentnim zaslonom, nastane svetloba in se na zaslonu pokaže slika. V času dejanskega stanja, na katerega se nanaša sporni sklep, sta obstajali zgolj dve vrsti CRT, in sicer CDT in CPT.
- 5 Iz točke 1 izpodbijane sodbe I izhaja, da je družba LGE dobaviteljica potrošniškega elektronskega materiala, naprav za mobilno komunikacijo in gospodinjskih aparatov. Družba LGE in njena hčerinska družba v stoddstotni lasti, LG Electronics Wales Ltd (Združeno kraljestvo), sta CRT proizvajali in prodajali do 1. julija 2001.
- 6 Iz točke 1 izpodbijane sodbe II poleg tega izhaja, da je družba Philips krovna družba skupine Philips, specializirane za elektronske naprave in zlasti medicinske pripomočke, sisteme razsvetljave ter potrošniško elektroniko.
Do 1. julija 2001 je ta skupina med drugim proizvajala CRT.
- 7 Splošno sodišče je v točki 3 izpodbijanih sodb navedlo, da sta 1. julija 2001 družbi LGE in Philips svoje globalne dejavnosti na področju CRT združili v skupnem podjetju, skupini LPD, ki jo je vodila družba LG Philips Displays Holding BV. Družbi LGE in Philips sta vse svoje dejavnosti na področju CRT prenesli na skupno podjetje.
- 8 Iz točke 15 izpodbijane sodbe I in točke 16 izpodbijane sodbe II izhaja, da je Komisija v spornem sklepu menila, da so družba LGE in njene hčerinske družbe na eni strani ter hčerinske družbe družbe Philips na drugi strani v kartelih v zvezi s CDT in CPT sodelovale do prenosa dejavnosti CRT na

skupino LPD 1. julija 2001. Zato je bila ugotovljena odgovornost družb LGE in Philips za kršitev, storjeno v zvezi s CDT do 30. junija 2001, in sicer družbe LGE od 24. oktobra 1996 in družbe Philips od 29. junija 1997, in za kršitev, storjeno v zvezi s CPT do 30. junija 2001, in sicer družbe LGE od 3. decembra 1997, družbe Philips pa od 29. januarja 1997. Poleg tega je Komisija menila, da je treba pritožnici kot matični družbi šteti za solidarno odgovorni za sodelovanje skupine LPD v kartelih v zvezi s CDT in CPT od 1. julija 2001 do 30. januarja 2006.

- 9 Komisija je tako v točki (c) člena 1(1) spornega sklepa ugotovila, da je družba Philips v kartelu v zvezi s CDT sodelovala od 28. januarja 1997 do 30. januarja 2006, in v točki (d) tega člena, da je družba LGE v tem kartelu sodelovala od 24. oktobra 1996 do 30. januarja 2006. Komisija je v točki (f) člena 1(2) tega sklepa ugotovila tudi, da je družba Philips v kartelu v zvezi s CPT sodelovala od 21. septembra 1999 do 30. januarja 2006, in v točki (g) tega člena, da je družba LGE v tem kartelu sodelovala od 3. decembra 1997 do 30. januarja 2006.
- 10 Kar zadeva kršitev v zvezi s CDT, je Komisija v točki (c) člena 2(1) spornega sklepa družbi Philips naložila globo v višini 73.185.000 EUR, v točki (d) tega člena družbi LGE globo v višini 116.536.000 EUR in v točki (e) navedenega člena obema solidarno odgovornima družbama globo v višini 69.048.000 EUR. Za kršitev v zvezi s CPT je Komisija v točki (c) člena 2(2) tega sklepa družbi Philips naložila globo v višini 240.171.000 EUR, v točki (d) tega člena družbi LGE globo v višini 179.061.000 EUR in v točki (e) tega člena obema solidarno odgovornima družbama globo v višini 322.892.000 EUR.

Postopek pred Splošnim sodiščem in izpodbijani sodbi

- 11 Družbi LGE in Philips sta 14. in 15. februarja 2013 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložili vsaka svojo tožbo za razglasitev ničnosti spornega sklepa v delu, v katerem se nanaša nanju, in, podredno, za zmanjšanje zneska glob, ki so jima bile naložene s tem sklepom.
- 12 Družba LGE je v utemeljitev predloga za razglasitev ničnosti spornega sklepa navedla sedem tožbenih razlogov, med drugim:
- prvi tožbeni razlog, ki se je nanašal na kršitev pravice do obrambe, ker je bila skupina LPD izločena iz postopka;
 - peti tožbeni razlog, razdeljen na dva dela, ki se je nanašal na kršitev člena 101 PDEU, člena 23(2) Uredbe Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov [101 in 102 PDEU] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205), načela osebne odgovornosti in pravice do obrambe ter na očitno napako pri presoji, ker je Komisija s tem, da je v prodajo, ki se je upoštevala pri določitvi zneska globe, vključila prodajo CRT, ki so bili znotraj iste skupine vgrajeni v končni proizvod, televizor ali računalniški zaslon in nato prodani strankam iz Evropskega gospodarskega prostora (EGP) (v nadaljevanju: neposredna prodaja v EGP prek predelanih proizvodov), za določitev zneska globe, naložene družbi LGE, upoštevala neposredno prodajo v EGP prek predelanih proizvodov, ki jo je opravila družba Philips, in
 - šesti tožbeni razlog, razdeljen na tri dele, ki se je nanašal na kršitev člena 296 PDEU, očitno napako pri presoji ter kršitev načel enakega obravnavanja in dobrega upravljanja, ker Komisija ni dokazala obstoja gospodarske enote, ki bi vključevala družbo Samsung SDI Co. (v nadaljevanju: družba Samsung), drugega udeleženca kartelov, na katere se je nanašal sporni sklep, in družbo Samsung Electronics Co. Ltd (v nadaljevanju: družba SEC), in zato za določitev zneska globe, naložene družbi Samsung, kot neposredno prodajo v EGP prek predelanih proizvodov ni upoštevala prodaje televizorjev in računalnikov z vgrajenimi CRT, ki jih je proizvedla družba Samsung, ki jo je v EGP opravila družba SEC.

- 13 Splošno sodišče je prvi tožbeni razlog preučilo v točkah od 67 do 91 izpodbijane sodbe I ter ga zavrnilo kot brezpredmetnega in vsekakor kot neutemeljenega. Oba dela petega tožbenega razloga sta bila preučena v točkah od 166 do 171 in od 172 do 181 te sodbe in sta bila prav tako zavrnjena. Nazadnje, vsi trije deli šestega tožbenega razloga so bili preučeni v točkah od 183 do 188, 189 in 190 ter od 191 do 193 izpodbijane sodbe I in vsi so bili zavrjnjeni.
- 14 Ker je Splošno sodišče zavrnilo tudi vse druge tožbene razloge, ki jih je družba LGE navajala v utemeljitev predloga za razglasitev ničnosti spornega sklepa in predloga za znižanje zneska globe, ki ji je bila naložena, je tožbo družbe LGE zavrnilo v celoti.
- 15 Družba Philips je pred Splošnim sodiščem v utemeljitev predloga za razglasitev ničnosti spornega sklepa navedla osem tožbenih razlogov, med drugim:
- drugi tožbeni razlog, ki je bil razdeljen na dva dela in se je nanašal na kršitev člena 101 PDEU, člena 53 Sporazuma EGP, člena 27(1) Uredbe št. 1/2003, pravice do obrambe, vključno s pravico do izjave, in načela dobrega upravljanja, ker Komisija skupini LPD ni pripisala odgovornosti za kršitve, ki so bile očitane družbi Philips;
 - peti tožbeni razlog, ki je bil razdeljen na tri dele in se je nanašal na kršitev člena 101 PDEU, člena 53 Sporazuma EGP, člena 23 Uredbe št. 1/2003, Smernic o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe št. 1/2003 (UL 2006, C 210, str. 2, v nadaljevanju: Smernice o načinu določanja glob) in načela enakega obravnavanja, ker je Komisija v promet, ki se upošteva za izračun osnovnega zneska glob, vključila prodajo zunaj EGP, in
 - osmi tožbeni razlog, ki je bil razdeljen na štiri dele in se je nanašal zlasti na kršitev obveznosti obrazložitve, načela enakega obravnavanja in načela dobrega upravljanja ter na očitno napako pri presoji, ker Komisija glede družb Samsung in SEC ni dokazala obstoja ene same gospodarske enote in zato za določitev zneska globe, naložene družbi Samsung, ni upoštevala prodaje televizorjev in računalnikov z vgrajenimi CRT, ki jih je proizvedla družba Samsung, ki jo je v EGP opravila družba SEC.
- 16 Splošno sodišče je prvi del drugega tožbenega razloga preučilo v točkah od 74 do 89 izpodbijane sodbe II in ga je zavrnilo. Drugi del tega tožbenega razloga je bil preučen v točkah od 90 do 99 te sodbe in je bil prav tako zavrjen.
- 17 Vsi trije deli petega tožbenega razloga so bili preučeni v točkah 144 in 145, od 146 do 180 ter od 181 do 188 izpodbijane sodbe II in vsi so bili zavrjnjeni.
- 18 Nazadnje, Splošno sodišče je vse štiri dele osmega tožbenega razloga preučilo v točkah od 224 do 226, od 227 do 234, od 235 do 238 in od 239 do 252 izpodbijane sodbe II in jih vse zavrnilo.
- 19 Ker je zavrnilo tudi vse druge tožbene razloge, ki jih je družba Philips navedla v utemeljitev predloga za razglasitev ničnosti spornega sklepa in predloga za znižanje zneska globe, ki ji je bila naložena, je Splošno sodišče tožbo družbe Philips zavrnilo v celoti.

Postopek pred Sodiščem in predlogi strank

- 20 S sklepom predsednika Sodišča z dne 7. februarja 2017 sta bili zadevi C-588/15 P in C-622/15 P združeni za ustni postopek in izdajo sodbe.
- 21 Družba LGE Sodišču predlaga, naj:
- izpodbijano sodbo I razveljavi;

- v celoti ali delno razglasi za nična člen 1(1)(d) in (2)(g) ter člen 2(1)(d) in (e) in (2)(d) in (e) spornega sklepa;
- zniža globe, ki so ji bile naložene v členu 2(1)(d) in (e) ter (2)(d) in (e) tega sklepa, in
- Komisiji naloži plačilo stroškov tega postopka in postopka pred Splošnim sodiščem.

22 Družba Philips Sodišču predlaga, naj:

- izpodbijano sodbo II razveljavi;
- v celoti ali delno razglasi za nična člen 1(1)(c) in (2)(f) ter člen 2(1)(c) in (e) in (2)(c) in (e) spornega sklepa;
- zniža globe, ki so ji bile naložene v členu 2(1)(c) in (e) ter (2)(c) in (e) tega sklepa, in
- Komisiji naloži plačilo stroškov tega postopka in postopka pred Splošnim sodiščem.

23 Komisija Sodišču predlaga, naj:

- pritožbi zavrne in
- pritožnicama naloži plačilo stroškov.

Pritožbi

- 24 Družba LGE v utemeljitev pritožbe navaja štiri pritožbene razloge, od katerih se prvi nanaša na kršitev pravice do obrambe, drugi na to, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker je nepravilno upoštevalo neposredno prodajo v EGP prek predelanih proizvodov, ki sta jo neodvisno opravila ona in družba Philips, čeprav sta bili družbi neodvisni od skupine LPD, tretji na to, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker je upoštevalo neposredno prodajo v EGP prek predelanih proizvodov, ki jo je opravila družba Philips, čeprav je ta družba neodvisna od družbe LGE, in četrti na kršitev načela enakega obravnavanja.
- 25 Družba Philips v utemeljitev pritožbe navaja tri pritožbene razloge. Prvi se nanaša na napačno uporabo prava v zvezi z upoštevanjem neposredne prodaje v EGP prek predelanih proizvodov za izračun osnovnega zneska globe, ki ji je bila naložena. Ta ustreza drugemu in tretjemu pritožbenemu razlogu družbe LGE. Drugi pritožbeni razlog družbe Philips se v bistvu nanaša na kršitev njene pravice do obrambe in ustreza prvemu pritožbenemu razlogu družbe LGE. Nazadnje, tretji pritožbeni razlog družbe Philips se nanaša na napačno uporabo prava in kršitev obveznosti obrazložitve, ker je Splošno sodišče potrdilo odločitev Komisije, da za izračun osnovnega zneska globe, ki je bila naložena družbi Samsung, ne upošteva neposredne prodaje v EGP prek predelanih proizvodov, ki jo je družba SEC opravila prek družbe Samsung, in na opustitev odločitve. Ta pritožbeni razlog v bistvu ustreza četrtemu pritožbenemu razlogu družbe LGE.

Prvi pritožbeni razlog družbe LGE in drugi pritožbeni razlog družbe Philips: kršitev pravice do obrambe

Trditve strank

- 26 Družbi LGE in Philips trdita, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo s tem, da je ugotovilo, da Komisija z odločitvijo, da skupini LPD ne pošlje obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, ni kršila njune pravice do obrambe in ni storila nobene postopkovne nepravilnosti.
- 27 Prvič, družba LGE izpodbija zavrnitev prvega tožbenega razloga kot brezpredmetnega v točki 83 izpodbijane sodbe I. Trdi, da je v obrazložitvi v točkah od 73 do 82 te sodbe obravnavano drugačno vprašanje, ki ni bilo podano pred Splošnim sodiščem, in sicer ali je Komisija storila napako s tem, da jo je štela za odgovorno za kršitev. Meni, da iz sklepanja, da ji je Komisija lahko pripisala odgovornost, ni mogoče izpeljati, da je njen tožbeni razlog v zvezi s kršitvijo pravice do obrambe brezpredmeten.
- 28 Družba LGE Splošnemu sodišču očita, da je Komisiji priznalo absolutno diskrecijsko pravico pri odločanju, ali je treba obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah nasloviti na matično ali na hčerinsko družbo, čeprav je v nekaterih okoliščinah, kot so te v obravnavani zadevi, izvajanje te diskrecijske pravice omejeno s spoštovanjem pravice do obrambe. Iz sodbe z dne 22. januarja 2013, Komisija/Tomkins (C-286/11 P, EU:C:2013:29, točka 39), naj bi izhajalo, da bodo, če hčerinska družba predloži razbremenilne dokaze, ki izhajajo iz njenih evidenc ali pogovorov z osebjem, ti dokazi samodejno koristili matični družbi. Zato naj bi bila sposobnost matične družbe, da uresničuje svojo pravico do obrambe, odvisna od vključitve njene hčerinske družbe v postopek.
- 29 Družba LGE se sklicuje na sodbo z dne 25. oktobra 2011, Solvay/Komisija (C-109/10 P, EU:C:2011:686, točka 62), in trdi, da ni mogoče izključiti, da bi lahko, če bi Komisija obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah naslovila na skupino LPD, ta predložila dokaze, ki bi bili koristni za njeno obrambo.
- 30 Praksa, da se Komisija obrne tako na hčerinsko družbo kot na matično družbo, naj bi sicer izhajala iz priročnika Komisije za postopke za uporabo členov 101 in 102 PDEU. To, da je Komisija skupini LPD poslala vprašalnike, naj ne bi bilo upoštevno, saj vprašalniki kot vir razbremenilnih elementov niso enakovredni obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah. Tožena stranka naj bi morala poznati očitke, preden bi lahko v celoti uresničevala svojo pravico do obrambe.
- 31 Drugič, družba LGE graja obrazložitev izpodbijane sodbe I, na podlagi katere je Splošno sodišče podredno prvi tožbeni razlog zavrnilo kot neutemeljen.
- 32 Po mnenju družbe LGE to, da je lahko podala stališče glede dokazov, ki jih je upoštevala Komisija, in da je Komisija dobila informacije od skupine LPD, ni dovolj za zagotovitev spoštovanja njene pravice do obrambe. Poleg tega družba LGE graja ugotovitev Splošnega sodišča v točki 86 izpodbijane sodbe I, da je bila dolžna poskrbeti za dobro beleženje elementov, ki omogočajo rekonstrukcijo dejavnosti skupnega podjetja, v svojih knjigah in arhivih. Meni namreč, da se ta dolžnost nanaša zgolj na primere, ko matična družba proda hčerinsko družbo tretji osebi in si s pogodbo lahko dejansko zagotovi stalen dostop do dokumentov. V obravnavanem primeru pa družba LGE pojasnjuje, da je izgubila nadzor nad svojo hčerinsko družbo zaradi njenega stečaja in da ji stečajni upravitelj ni dolžan zagotoviti stalnega dostopa do dokumentov.
- 33 Družba Philips ne zanika pristojnosti Komisije, da odgovornost za kršitev pripiše matični družbi, ki je odločilno vplivala na ravnanje hčerinske družbe. Vendar navaja, da je njena odgovornost „povsem izvedena“ iz odgovornosti njene hčerinske družbe in da – ker odgovornost ni bila neposredno pripisana skupini LPD – odgovornost, ki jo ima kot matična družba, „presega“ odgovornost zadevne hčerinske družbe. Sodišče pa je v sodbi z dne 17. septembra 2015, Total/Komisija (C-597/13 P, EU:C:2015:613, točki 35 in 38), presodilo, da v položaju, v katerem je odgovornost matične družbe

v celoti izvedena iz odgovornosti njene hčerinske družbe in noben drugi dejavnik samostojno ne opredeljuje ravnanja, ki se očita matični družbi, odgovornost te matične družbe ne more presegati odgovornosti njene hčerinske družbe.

- 34 Družba Philips enako kot družba LGE navaja, da njena hčerinska družba med upravnim postopkom ni bila več del istega podjetja, ker je bila od 30. januarja 2006 pod nadzorom stečajnega upravitelja. Trdi, da zato, ker njena hčerinska družba ni bila vključena v upravni postopek in zlasti ker ni prejela obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, ni imela niti priložnosti niti obveznosti braniti se pred trditvami Komisije. Družba Philips poleg tega trdi, da si glede na stečaj svoje hčerinske družbe ni mogla zagotoviti dostopa do te dokumentacije, da bi razpolagala s potrebnimi dokazi za svojo obrambo. Dokumentacijo o dejavnosti te skupine in dostop do upoštevanih zaposlenih naj bi imel samo stečajni upravitelj skupine LPD.
- 35 Po mnenju družbe Philips bi Komisija morala upoštevati dejstvo, da je izgubila nadzor nad svojo hčerinsko družbo in da ni več imela dostopa do dokumentacije skupine LPD. Družba Philips trdi, da bi se skupina LPD, če bi jo Komisija vključila v upravni postopek, lahko branila, in tudi ona bi lahko boljše zagotovila svojo obrambo. Odločitev Komisije, da skupino LPD izključi iz upravnega postopka, naj bi družbo Philips torej prikrajšala za polno učinkovitost njene pravice do obrambe.
- 36 Komisija primarno meni, da sta tako prvi pritožbeni razlog družbe LGE kot drugi pritožbeni razlog družbe Philips nedopustna, ker pritožnici s tema pritožbenima razlogoma dejansko izpodbijata presojo dejstev Splošnega sodišča, kot je navedena v točkah od 83 do 91 izpodbijane sodbe I ter točkah 86, 97 in 98 izpodbijane sodbe II. Komisija vsekakor meni, da zgoraj navedeni pritožbeni razlogi niso utemeljeni.
- 37 Po mnenju Komisije, ker sta prav pritožnici trdili, da je bila njuna odgovornost za sporno kršitev „izvedena“, Splošnemu sodišču ni mogoče očitati, da je odgovorilo na to trditev. Sodna praksa, na katero se sklicujeta pritožnici, naj bi bila neupoštevna. Zlasti okoliščine obravnavane zadeve naj bi se zelo razlikovale od tistih v zadevi, v kateri je bila izrečena sodba z dne 25. oktobra 2011, Solvay/Komisija (C-109/10 P, EU:C:2011:686).
- 38 Glede sodbe z dne 22. januarja 2013, Komisija/Tomkins (C-286/11 P, EU:C:2013:29), Komisija meni, da jo je Splošno sodišče razlagalo pravilno. V zvezi s tem navaja, da ji v skladu s sodno prakso Sodišča (sodba z dne 11. julija 2013, Team Relocations in drugi/Komisija, C-444/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:464, točka 159 in navedena sodna praksa) za ugotovitev odgovornosti enote znotraj podjetja za kršitev, ki jo je storilo to podjetje, za odgovorno za to kršitev ni treba šteti tudi drugih enot tega podjetja niti se ji ni treba obrniti na te druge enote.
- 39 Glede protikartelnega priročnika za postopke v zvezi s karteli Komisija pojasnjuje, da ta ne pomeni odločitve, ne vsebuje zavezujočih navodil za osebje Komisije, postopke, ki jih določa, pa je treba prilagoditi okoliščinam danega primera. Zato naj morebitno razhajanje med postopkom, ki je bil uporabljen v nekem primeru, in tem dokumentom ne bi zadostovalo za dokaz napačne uporabe prava.

Presoja Sodišča

- 40 Iz izpodbijanih sodb izhaja, da je bila skupina LPD, ki je skupna hčerinska družba pritožnic pod vodstvom družbe LG Philips Displays Holding, od 1. julija 2001 do 30. januarja 2006 udeležena v kartelih glede CDT in CPT. Na zadnjenavedeni datum je bil nad družbo LG Philips Displays Holding uveden stečajni postopek. Iz izpodbijanih sodb tudi izhaja, da Komisija na skupino LPD ni naslovila ne uradnega obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah ne izpodbijanih sklepov in tako tudi ni ugotovila njene odgovornosti za lastno ravnanje, ker je bila navedena skupina v stečajnem postopku.

- 41 Družba LGE s prvim in družba Philips z drugim pritožbenim razlogom trdita, da bi Komisija za spoštovanje njune pravice do obrambe v okoliščinah obravnavane zadeve obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah morala nasloviti tudi na skupino LPD, njuno skupno hčerinsko družbo, ker je bila tudi ta udeležena v kartelih glede CDT in CPT.
- 42 V zvezi s tem je treba uvodoma poudariti, da pritožnici s tema pritožbenima razlogoma Splošnemu sodišču očitata, da je napačno uporabilo pravo, in ne izpodbijata presoje dejstev, ki jo je opravilo. Zato teh pritožbenih razlogov v nasprotju s trditvami Komisije ni mogoče vnaprej zavreči kot nedopustna.
- 43 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča spoštovanje pravice do obrambe v postopku pred Komisijo, katerega predmet je naložitev globe podjetju zaradi kršitve pravil o konkurenci, zahteva, da se zadevnemu podjetju da možnost ustrezno predstaviti svoje stališče o resničnosti in upoštevnosti zatrjevanih dejstev in okoliščin ter o dokumentih, ki jih Komisija navaja v utemeljitev svoje trditve o obstoju kršitve. Na to pravico se nanaša člen 41(2)(a) in (b) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (sodba z dne 25. oktobra 2011, Solvay/Komisija, C-110/10 P, EU:C:2011:687, točka 48 in navedena sodna praksa).
- 44 Člen 27(1) Uredbe št. 1/2003 zato določa, da pred izdajo odločb o ugotovitvi kršitve pravil konkurence ali o naložitvi globe Komisija osebam, ki jih postopek zadeva, da priložnost, da se izrečejo v zvezi z zadevami, proti katerim Komisija ugovarja, in da njene odločbe temeljijo samo na ugovorih, h katerim so zadevne stranke imele priložnost dati pojasnila.
- 45 Iz tega izhaja, kot je generalni pravobranilec navedel v točki 57 sklepnih predlogov, da obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah omogoča, da vsaka pravna oseba, ki jo zadeva upravni postopek na področju konkurence, uveljavlja pravico do obrambe.
- 46 Nasprotno, če Komisija glede družbe ne namerava ugotoviti kršitve, pravica do obrambe ne zahteva, da se tej družbi pošlje obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah. Cilj pošiljanja obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah določeni družbi je namreč zagotovitev spoštovanja pravice do obrambe te družbe in ne tretje osebe, čeprav bi ta upravni postopek zadeval tudi zadnjenavedeno osebo.
- 47 V obravnavanem primeru pa se je Komisija odločila, da bo preganjala zgolj pritožnici, matični družbi skupine LPD, in ne te skupine, ki je bila njuna skupna hčerinska družba.
- 48 Sodna praksa, na katero se sklicujeta pritožnici, ne more voditi do drugačnega sklepa.
- 49 Na eni strani ni mogoča nobena primerjava med okoliščinami obravnavane zadeve in tistimi v zadevi, v kateri je bila izrečena sodba z dne 25. oktobra 2011, Solvay/Komisija (C-109/10 P, EU:C:2011:686).
- 50 Kot je generalni pravobranilec navedel v točki 66 sklepnih predlogov, ta sodna praksa zadeva dostop do razbremenilnih elementov v spisu Komisije. V obravnavanih zadevah pa pritožnici nista prerekali, da sta imeli dostop do celotnega spisa Komisije, vključno z elementi, ki jih je ta pridobila od skupine LPD na podlagi zahtev za pojasnila in pregledov v njenih prostorih.
- 51 Na drugi strani ugotovitve Sodišča v točki 39 sodbe z dne 22. januarja 2013, Komisija/Tomkins (C-286/11 P, EU:C:2013:29), ne morejo voditi do drugačnega sklepa. Ta sodba se nanaša na primer, v katerem je Komisija kršitev pravil konkurence uveljavljala tako proti matični kot proti njeni hčerinski družbi in v katerem sta zadevni družbi izpodbijali sklep Komisije.
- 52 Zgornje ugotovitve zadostujejo tudi za odgovor na trditev družbe Philips, ki je povzeta v točki 33 te sodbe in se nanaša na sodbo z dne 17. septembra 2015, Total/Komisija (C-597/13 P, EU:C:2015:613), ker se tudi ta trditev nanaša na primer, v katerem se je uveljavljala odgovornost tako matične kot njene hčerinske družbe zaradi njunega sodelovanje pri kršitvi pravil konkurence.

- 53 V teh okoliščinah je treba dodatne trditve pritožnic, s katerimi izpodbijata utemeljenost razlogov, ki jih je v izpodbijanih sodbah navedlo Splošno sodišče za utemeljitev te zavrnitve, in želita dokazati domnevno nezadostnost teh razlogov, razglasiti za brezpredmetne, ker, kot je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točki 70 sklepnih predlogov, te trditve, tudi če bi bile utemeljene, ne bi privedle do razveljavitve izpodbijanih sodb.
- 54 Zato je treba prvi pritožbeni razlog družbe LGE in drugi pritožbeni razlog družbe Philips zavrnuti.

Drugi in tretji pritožbeni razlog družbe LGE ter prvi pritožbeni razlog družbe Philips: napačna uporaba prava s strani Splošnega sodišča glede tega, da je Komisija za izračun zneska globe upoštevala neposredno prodajo v EGP prek predelanih proizvodov

Trditve strank

- 55 Družba LGE z drugim in družba Philips s prvim pritožbenim razlogom trdita, da je Splošno sodišče zaradi napačne uporabe prava štel, da je neposredno prodajo v EGP prek predelanih proizvodov, ki sta jo neodvisno opravili družbi LGE in Philips, mogoče pripisati skupini LPD zgolj zato, ker je bila ta del iste gospodarske enote kot njeni matični družbi.
- 56 Pritožnici Splošnemu sodišču očitata, da ni upoštevalo spoznanj iz sodbe z dne 26. septembra 2013, EI du Pont de Nemours/Komisija (C-172/12 P, neobjavljena, EU:C:2013:601, točka 47). Iz te sodne prakse sklepata, da je edini cilj sklepa, da skupno podjetje in delničarji, ki ga nadzirajo, sestavljajo eno samo podjetje, ugotovitev solidarne odgovornosti navedenih delničarjev za ravnanje skupnega podjetja, ki pomeni kršitev. Zato bi bilo treba po njunem mnenju družbo LGE, družbo Philips in skupino LPD za druge namene, kot je odgovornost matičnih družb, obravnavati kot ločena podjetja. Takšen pristop bi bil tudi v skladu s sodbo z dne 9. julija 2015, InnoLux/Komisija (C-231/14 P, EU:C:2015:451, točki 56 in 57). Analiza na podlagi te sodne prakse bi morala Splošno sodišče voditi do zaključka, da družbi LGE in Philips ter skupina LPD niso sestavljale vertikalno integriranega podjetja, in zato prodaj med njimi ni mogoče šteti za prodaje, opravljene znotraj iste skupine.
- 57 Družba Philips v zvezi s tem poudarja, da je treba skupino LPD kot skupno podjetje, ki trajno opravlja vse funkcije samostojnega gospodarskega subjekta, šteti za samostojno gospodarsko enoto na trgu in posledično za podjetje, ki je ločeno od matičnih družb. Če bi takšno skupno podjetje šteli za del istega podjetja kot njegovi matični družbi, se člen 101 PDEU ne bi uporabljal za dogovore med njim in matičnima družbama, kar bi bilo v nasprotju z Uredbo Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij (Uredba ES o združitvah) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 3, str. 40) in z Obvestilom Komisije o omejitvah, ki so neposredno povezane s koncentracijami in so zanje potrebne (UL 2005, C 56, str. 24).
- 58 Philips iz navedenega sklepa, da je Splošno sodišče s tem, da je odobrilo opredelitev kartelnih prodaj CRT, ki jih je opravila skupina LPD sama sebi ali družbi LGE kot prodajo znotraj skupine, napačno uporabilo pravo. Komisija je za izračun zneska globe v zvezi s prodajo CRT v EGP prek predelanih proizvodov upoštevala zgolj prvo prodajo preoblikovanih proizvodov v EGP, ustrezajočih CRT, ki so bili znotraj iste skupine vgrajeni v končni proizvod.
- 59 Družba LGE Splošnemu sodišču očita, da ni upoštevalo, da neposredna prodaja v EGP prek predelanih proizvodov ni bila kartelna prodaja CRT, temveč prodaja preoblikovanih proizvodov, to je televizorjev in računalniških zaslonov. Zato se je po njenem mnenju Splošno sodišče v točki 167 izpodbijane sodbe I napačno sklicevalo na CRT, ki jih je skupina LPD prodajala obema matičnima družbama. Družba LGE navaja, da je neposredna prodaja v EGP prek predelanih proizvodov nadaljnja prodaja predelanih proizvodov, ki sta jo opravili družbi LGE in Philips, in je ni mogoče pripisati skupini LPD. Meni, da čeprav jo je mogoče šteti za odgovorno za kršitev, ki jo je storila skupina LPD, je treba zadnjenavedeno obravnavati kot ločeno podjetje.

- 60 Družba LGE s tretjim pritožbenim razlogom trdi, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo in kršilo načelo individualizacije kazenskih sankcij s tem, da je v točki 171 izpodbijane sodbe I potrdilo sklep Komisije, da je družba LGE solidarno odgovorna za neposredno prodajo v EGP prek predelanih proizvodov, ki jo je opravila skupina LPD, tudi če je bila ta prodaja opravljena s posredovanjem družbe Philips. Družba LGE v teh okoliščinah trdi, da tudi če se dopusti, da je bila prodaja med skupino LPD in družbo Philips prodaja znotraj skupine, to velja zgolj med skupino LPD in družbo Philips. Celo če se domneva, da obstaja vertikalna integracija med skupino LPD in družbo Philips, naj družba LGE ne bi bila del tega vertikalno integriranega podjetja. Po mnenju družbe LGE bi moralo zato Splošno sodišče sporni sklep razglasiti za ničnega vsaj v delu, v katerem je bila v njem šteta za odgovorno za globo, čeprav je bila ta izračunana na podlagi neposredne prodaje v EGP prek predelanih proizvodov skupine LPD, ki je bila opravljena s posredovanjem družbe Philips.
- 61 V zvezi s tem družba LGE ponavlja trditve, navedene v utemeljitev njenega drugega pritožbenega razloga, in dodaja, da je Splošno sodišče po njenem mnenju kršilo načelo individualizacije kazenskih sankcij, ki ga je Sodišče priznalo v sodbi z dne 10. aprila 2014, Komisija in drugi/Siemens Österreich in drugi (od C-231/11 P do C-233/11 P, EU:C:2014:256, točka 91). Neposredna prodaja v EGP prek predelanih proizvodov naj bi namreč bila upoštevana za odražanje skupne teže kršitve. Vendar naj družba LGE ne bi bila odgovorna za težo, ki jo odražajo takšne prodaje, ki jih je opravila družba Philips. Družbi LGE naj bi bila tako naložena globa, ki naj ne bi pravilno odražala teže kršitve, ki ji je bila pripisana. V teh okoliščinah družba LGE navaja številčne podatke o obsegu neposredne prodaje v EGP prek predelanih proizvodov, ki jo je skupina LGE opravila prek nje in prek družbe Philips, da bi dokazala, da je bil obseg prodaje prek družbe Philips 26-krat večji.
- 62 Komisija odgovarja, da temeljijo drugi in tretji pritožbeni razlog družbe LGE ter prvi pritožbeni razlog družbe Philips na napačni predpostavki, da naj bi bil obstoj gospodarske enote med skupino LPD in njenima matičnima družbama upošteven zgolj za ugotovitev odgovornosti navedenih matičnih družb za kršitev, ki jo je storila skupina LPD. S temi trditvami naj bi pritožniki želeli izpodbijati dejansko ugotovitev Splošnega sodišča, ne da bi se pri tem sklicevali na izkrivljanje dokazov. Zato so ti pritožbeni razlogi po mnenju Komisije nedopustni.
- 63 Vsekakor pa Komisija meni, da je treba navedene pritožbene razloge zavrnil kot neutemeljene, ker temeljijo na napačnem razumevanju točke 47 sodbe z dne 26. septembra 2013, EI du Pont de Nemours/Komisija (C-172/12 P, neobjavljena, EU:C:2013:601). Poleg tega naj bi bila metoda za izračun globe, ki je bila uporabljena v spornem sklepu, v skladu s spoznanji iz sodne prakse Sodišča na tem področju.
- 64 Kar natančneje zadeva tretji pritožbeni razlog družbe LGE, Komisija poudarja, da ugotovitev odgovornosti matične družbe za kršitev, ki jo je storila hčerinska družba, ne krši načela individualizacije kazenskih sankcij, ker sta matična in hčerinska družba del iste gospodarske enote in sestavljata eno podjetje. Presoja teže kršitve na podlagi vrednosti prodaje, dosežene v neposredni ali posredni zvezi s kršitvijo, upošteva prodajo celotnega zadevnega podjetja, ki ga v obravnavanem primeru sestavljata tako matični družbi, to je družbi LGE in Philips, kot hčerinska družba, to je skupina LPD.

Presoja Sodišča

- 65 Drugi in tretji pritožbeni razlog družbe LGE ter prvi pritožbeni razlog družbe Philips je treba preučiti skupaj, ker se v bistvu nanašajo na isto vprašanje glede upoštevanja neposredne prodaje v EGP prek predelanih proizvodov, ki jo je opravila skupina LPD, za izračun zneska globe.

- 66 V zvezi s tem je treba najprej poudariti, da, kot sta pritožnici pojasnili v replikah, s temi pritožbenimi razlogi Splošnemu sodišču v bistvu očitata, da je ob preučitvi zakonitosti upoštevanja zgoraj navedene prodaje za izračun zneska globe napačno uporabilo pravo. Z navedenimi pritožbenimi razlogi se zato ne izpodbija utemeljenost dejanskih ugotovitev Splošnega sodišča in so posledično dopustni.
- 67 Dalje, iz sodne prakse Sodišča je razvidno, da čeprav daje člen 23(2) Uredbe št. 1/2003 Komisiji diskrecijsko pravico glede določitve zneska globe, njeno izvajanje vseeno omejuje z določitvijo objektivnih meril, ki jih mora ta upoštevati. Tako na eni strani za znesek globe, ki se lahko naloži nekemu podjetju, velja številčno določljiva in absolutna zgornja meja, tako da je najvišji znesek globe, ki se lahko naloži danemu podjetju, določljiv vnaprej. Na drugi strani je izvajanje te diskrecijske pravice prav tako omejeno s pravili ravnanja, ki si jih je Komisija sama določila, med drugim v Smernicah o načinu določanja glob (sodba z dne 9. julija 2015, InnoLux/Komisija, C-231/14 P, EU:C:2015:451, točka 48 in navedena sodna praksa).
- 68 Komisija je v spornem sklepu uporabila Smernice o načinu določanja glob. Točka 13 navedenih Smernic določa, da bo Komisija „[z]a določitev osnovnega zneska globe, ki se naloži, [...] uporabila vrednost prodaje blaga ali storitev podjetja, neposredno ali posredno [...] povezane s kršitvijo, v upoštevnem geografskem območju znotraj ozemlja EGP“. V točki 6 teh Smernic je podrobneje navedeno, da „se kombinacija vrednosti prodaje, povezane s kršitvijo, in [njene]ga trajanja šteje kot ustrezen približek, ki odraža gospodarsko pomembnost kršitve in sorazmerno težo vsakega podjetja, udeleženega pri kršitvi“.
- 69 Čeprav pojma „vrednost prodaje“ iz točke 13 Smernic o načinu določanja glob dejansko ni mogoče razširiti tako, da bi zajemal prodajo, ki jo je opravilo zadevno podjetje in ki v ničemer ne spada v okvir očitane kršitve, bi bilo v nasprotju s ciljem, ki se uresničuje s členom 23(2) Uredbe št. 1/2003, če bi se za vertikalno integrirane udeležence v kartelu lahko zgolj zato, ker so proizvode, na katere se nanaša kršitev, vgradili v končne proizvode zunaj EGP, iz izračuna globe izključil del vrednosti njihove prodaje teh končnih proizvodov, ki je bila opravljena v EGP in ki bi lahko ustrezala vrednosti proizvodov, na katere se nanaša kršitev (sodba z dne 9. julija 2015, InnoLux/Komisija, C-231/14 P, EU:C:2015:451, točka 55 in navedena sodna praksa).
- 70 Vertikalno integrirana podjetja lahko namreč pridobijo korist od sporazuma o horizontalni določitvi cen, ki je bil sklenjen v nasprotju s členom 101 PDEU, ne le pri prodaji tretjim neodvisnim strankam na trgu proizvoda, na katerega se nanaša ta kršitev, temveč tudi na prodajnem trgu predelanih proizvodov, ki so sestavljeni iz teh proizvodov, in to na dveh različnih podlagah. Ta podjetja bodisi zvišanje cen vložkov, ki izhaja iz predmeta kršitve, prenesejo naprej na ceno predelanih proizvodov bodisi ga ne prenesejo naprej, kar jim torej podeli cenovno prednost v razmerju do njihovih konkurentov, ki te vložke nabavljajo na trgu proizvodov, ki so predmet kršitve (sodba z dne 9. julija 2015, InnoLux/Komisija, C-231/14 P, EU:C:2015:451, točka 56 in navedena sodna praksa).
- 71 Splošno sodišče je v izpodbijanih sodbah potrdilo sklep Komisije, da sta pritožnici imeli odločilen vpliv na ravnanje skupine LPD. Vendar iz tega sklepa, ki ga pritožnici v pritožbah ne prerekata, izhaja, da so v zgoraj navedenem obdobju pritožnici in njuna skupna hčerinska družba bile del istega podjetja in so zato sestavljale ekonomsko enoto.
- 72 Ker je skupina LPD delovala na trgu proizvoda, na katerega se nanaša kršitev, medtem ko sta družbi LGE in Philips delovali na trgu predelanih proizvodov, v katere se vgradijo ti proizvodi, je treba ugotoviti, da so v nasprotju s trditvami družbe Philips skupina LPD in njeni matični družbi sestavljale vertikalno integrirano podjetje v smislu sodbe z dne 9. julija 2015, InnoLux/Komisija (C-231/14 P, EU:C:2015:451, točki 56 in 57).

- 73 Splošno sodišče v teh okoliščinah ni napačno uporabilo prava s tem, da je v točki 170 izpodbijane sodbe I in v točki 164 izpodbijane sodbe II presodilo, da je Komisija v izračun zneska globe, naložene pritožnicam, upravičeno vključila neposredno prodajo v EGP prek predelanih proizvodov, ki jo je opravila ekonomska enota, ki so jo sestavljale skupina LPD in njeni matični družbi.
- 74 Tega sklepa ne more omajati trditev pritožnic na podlagi sodbe z dne 26. septembra 2013, EI du Pont de Nemours/Komisija (C-172/12 P, neobjavljena, EU:C:2013:601, točka 47), v skladu s katero se, če imata obe matični družbi v lasti po 50 % skupnega podjetja, ki je kršilo pravila konkurenčnega prava, ti trije subjekti lahko štejejo za del iste gospodarske enote in torej za eno podjetje zgolj za ugotovitev odgovornosti za sodelovanje pri kršitvi tega prava in zgolj v delu, v katerem je Komisija na podlagi vseh dejstev dokazala dejansko izvrševanje odločilnega vpliva matičnih družb na skupno podjetje.
- 75 Ugotoviti je treba, da pritožnici uveljavljata napačno in iz konteksta izvzeto razlago točke 47 sodbe z dne 26. septembra 2013, EI du Pont de Nemours/Komisija (C-172/12 P, neobjavljena, EU:C:2013:601), s katero je Sodišče potrdilo, da lahko Komisija iz dejanskega izvrševanja odločilnega vpliva matičnih družb na skupno podjetje na obstoj iste enote sklepa zgolj za ugotovitev odgovornosti za sodelovanje pri kršitvi konkurenčnega prava.
- 76 Sodišče je namreč to ugotovitev podalo v odgovor na trditev, ki se je razlikovala od tiste v obravnavani zadevi in je povzeta v točki 36 navedene sodbe, da naj okoliščina, da ima vsaka od dveh družb, ki sta neodvisni ena od druge, odločilen vpliv na skupno podjetje, ne bi pomenila, da v smislu konkurenčnega prava sestavljata eno podjetje. Iz navedene ugotovitve, ki je tako umeščena nazaj v svoj kontekst, izhaja, da je bil njen namen zgolj poudariti, da ugotovitev obstoja skupnega podjetja, ki jo lahko v tem okviru opravi Komisija, velja zgolj glede na konkurenčno pravo in na trg, na katerega se nanaša kršitev.
- 77 Ni mogoče sprejeti niti trditve družbe LGE, da naj neposredne prodaje v EGP prek predelanih proizvodov ne bi bilo treba upoštevati, ker ni šlo za kartelno prodajo CRT, ampak za prodajo televizorjev in računalniških zaslonov. Ker so skupina LPD in njeni matični družbi, to je družbi LGE in Philips, sestavljale gospodarsko enoto in jih je bilo zato treba na trgih, na katere se je nanašala kršitev, šteti za del istega podjetja, je namreč treba znesek globe v skladu s točko 13 Smernic o načinu določanja glob izračunati na podlagi vrednosti prodaje kartelnih proizvodov, ki jo je to podjetje opravilo na navedenih trgih. Vendar kot je Splošno sodišče ugotovilo v točki 135 izpodbijane sodbe I in točki 148 izpodbijane sodbe II, so bili v zadevne televizorje in računalniške zaslone vgrajeni CRT, ki jih je skupina LPD dobavila svojima matičnima družbama. Iz točke 137 izpodbijane sodbe I in točke 157 izpodbijane sodbe II poleg tega izhaja, da je bila ta prodaja upoštevana zgolj v delu vrednosti, ki je lahko ustrezal vrednosti kartelnih CRT, ki so bili vgrajeni v televizorje in računalniške zaslone.
- 78 Zavrnuti je treba tudi trditev družbe Philips, povzeto v točki 57 te sodbe, ki v bistvu pravi, da naj bi to, da se skupno podjetje šteje za del istega podjetja kot njegovi matični družbi, vodilo do izključitve uporabe člena 101 PDEU za dogovore med njim in matičnima družbama, kar bi bilo v nasprotju z Uredbo št. 139/2004. V zvezi s tem je treba spomniti, da iz člena 2(4) te uredbe izhaja, da če je skupno podjetje, ki pomeni koncentracijo v skladu s členom 3, ustanovljeno s ciljem ali učinkom usklajevanja konkurenčnega vedenja podjetij, ki ostanejo neodvisna, se to usklajevanje presoja po merilih iz člena 101(1) in (3) PDEU, zato da se ugotovi, ali je ravnanje skladno z notranjim trgom.
- 79 To, da se skupno podjetje in njegovi matični družbi za ugotovitev kršitve na določenem trgu štejejo za del istega podjetja, ne izključuje, da matični družbi na vseh preostalih trgih ostaneta neodvisni v smislu člena 2(4) Uredbe št. 139/2004.

- 80 Iz zgornjih preudarkov izhaja, da ni mogoče sprejeti niti tretjega pritožbenega razloga družbe LGE, ki se nanaša na to, da je Splošno sodišče domnevno napačno uporabilo pravo s tem, da je odobrilo, da je Komisija za izračun zneska globe, ki je bila naložena družbi LGE, upoštevala neposredno prodajo v EGP prek predelanih proizvodov, ki jo je opravila družba Philips.
- 81 Zato je treba drugi in tretji pritožbeni razlog družbe LGE in prvi pritožbeni razlog družbe Philips zavrniti.

Četrty pritožbeni razlog družbe LGE in tretji pritožbeni razlog družbe Philips: napačna uporaba prava, kršitev načela enakega obravnavanja in neodločitve

Trditve strank

- 82 Družba LGE s četrty in družba Philips s tretjym pritožbenim razlogom Splošnemu sodišču v bistvu očitata, da je na podlagi nepopolne in nezadostno obrazložene preučitve zavrnilo šesti tožbeni razlog družb LGE in prve tri dele osmega tožbenega razloga družbe Philips ter presodilo, da v nasprotju s trditvami pritožnic Komisiji prodaje, opravljene med družbo SEC in družbo Samsung, ni bilo treba šteti za prodajo znotraj skupine in njenega zneska vključiti v izračun zneska globe, ki je bila naložena družbi Samsung iz naslova neposredne prodaje v EGP prek predelanih proizvodov, ki se je opravila prek družbe SEC.
- 83 Družbi LGE in Philips Splošnemu sodišču zlasti očitata, da se je za izključitev možnosti, da sta družbi SEC in Samsung lahko sestavljali eno podjetje, omejilo na preučitev, ali je lahko družba SEC imela odločilen vpliv na družbo Samsung, ne da bi preučilo, ali na obstoj takšnega enotnega podjetja ni mogoče sklepati na podlagi tega, da sta bili ti družbi pod končnim nadzorom istih fizičnih oseb, kar je izhajalo iz dokazov, na katere sta se sklicevali pred Splošnim sodiščem. V zvezi s tem poudarjata, da ne predlagata, da Sodišče ponovno preuči navedene dokaze, temveč Splošnemu sodišču očitata njihov nepopoln in nezadostno obrazložen preizkus.
- 84 Komisijo naj bi ta napaka, ki jo je storila, vodila do uporabe dveh različnih metodologij za globe, ki so bile naložene pritožnicam na eni strani in družbi Samsung na drugi, saj je glede prvih upoštevala neposredno prodajo v EGP prek predelanih proizvodov, glede druge pa ne. Splošno sodišče pa naj ne bi sankcioniralo te diskriminatorne obravnave in naj bi zato napačno uporabilo pravo in kršilo načelo enakega obravnavanja.
- 85 Družba Philips dodaja, da se v nasprotju z navedbami v točki 233 izpodbijane sodbe II sodna praksa, v skladu s katero podjetje, ki je s svojim ravnanjem kršilo člen 101 PDEU, ne more ostati nekaznovano zato, ker drugemu gospodarskemu subjektu, katerega položaja sodišče Unije ne obravnava, ni bila naložena globa, ne more uporabiti v obravnavanem primeru, ker družba Samsung ni ostala nekaznovana, temveč je bila zgolj obravnavana ugodneje.
- 86 Komisija primarno trdi, da sta četrty pritožbeni razlog družbe LGE in tretji pritožbeni razlog družbe Philips nedopustna in brezpredmetna, ker se želi z njima na eni strani doseči, da bi Sodišče ponovno presodilo dokaze, na drugi pa se nanašata na domnevno nezakonnost, storjeno v korist drugega, ki nikakor ne more koristiti pritožnicama.
- 87 Komisija podredno pojasnjuje, da je v spornem sklepu za prodajo znotraj skupine štela zgolj prodajo med subjekti, od katerih je en subjekt imel odločilen vpliv na drugega. Ker pa se pritožnici nista sklicevali na odločilen vpliv družbe Samsung na družbo SEC ali obratno, ji ne moreta očitati kršitve načela enakega obravnavanja. Komisija dodaja, da se lahko odloči, da ugotovi odgovornost matične družbe za eno ali več njenih hčerinskih družb, in da ne Uredba št. 1/2003 ne sodna praksa ne določata, katero pravno ali fizično osebo znotraj podjetja mora šteti za odgovorno za kršitev in kaznovati z naložitvijo globe.

Presoja Sodišča

- 88 Uvodoma je treba poudariti, da v delu, v katerem družbi LGE in Philips s četrtem in tretjim pritožbenim razlogom Splošnemu sodišču očitata napačno uporabo prava, kršitev načela enakega obravnavanja in neodločitev, teh pritožbenih razlogov v nasprotju s trditvami Komisije ni mogoče takoj zavreči kot nedopustne.
- 89 Dalje, ugotoviti je treba, da navedena pritožbena razloga temeljita na predpostavki, da če bi pritožnicama pred Splošnim sodiščem uspelo dokazati, da sta bili družbi Samsung in SEC del iste gospodarske enote in je tako Komisija ravnala nezakonito, bi Splošno sodišče moralo znižati znesek glob, ki so jima bile naložene zaradi njune udeležbe pri spornih kršitvah, da bi tako omililo neenako obravnavanje, ki je bilo posledica tega, da Komisija ob določitvi zneska globe, naložene družbi Samsung za udeležbo pri istih kršitvah, kot so tiste, ki se očitajo družbama LGE in Philips, ni upoštevala neposredne prodaje v EGP prek predelanih proizvodov, ki jo je ta opravila prek družbe SEC.
- 90 Vendar je treba ugotoviti, da je ta predpostavka napačna.
- 91 Načelo enakega obravnavanja, na katero se sklicujeta pritožnici, mora namreč biti usklajeno s spoštovanjem zakonitosti, v skladu s katerim se ne more nihče v svojo korist sklicevati na nezakonitost, storjeno v korist drugega (sodba z dne 16. junija 2016, Evonik Degussa in AlzChem/Komisija, C-155/14 P, EU:C:2016:446, točka 58).
- 92 Zato se pritožnici, ker v svojo korist navajata domnevno nezakonitost, ki naj bi jo Komisija storila pri določitvi zneska globe, naložene družbi Samsung, nikakor nista mogli sklicevati na načelo enakega obravnavanja, da bi pred Splošnim sodiščem izpodbijali znesek glob, ki jima jih je naložila Komisija.
- 93 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča se pri določitvi zneska globe z uporabo različnih metod izračunavanja sicer res ne sme diskriminirati med podjetji, ki so sodelovala pri isti kršitvi člena 101 PDEU (sodba z dne 12. novembra 2014, Guardian Industries in Guardian Europe/Komisija, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, točka 62 in navedena sodna praksa).
- 94 Vendar je Komisija v obravnavanem primeru, kot izhaja iz točk 135 in 159 izpodbijane sodbe I ter točk 148 in 187 izpodbijane sodbe II, uporabila isto metodologijo za vsa podjetja, pri čemer je za vsako od njih upoštevala „prvo dejansko prodajo“ in na podlagi tega merila razlikovala tri kategorije, in sicer: „neposredno prodajo v EGP“, ki je ustrezala CRT, ki jih je eden od naslovnikov spornega sklepa neposredno prodal strankam iz EGP, neposredno prodajo v EGP prek predelanih proizvodov in „posredno prodajo“, ki je ustrezala CRT, ki jih je eden od naslovnikov spornega sklepa prodal strankam zunaj EGP, ki so CRT vgradili v končne proizvode, televizorje in računalniške zaslone, in jih nato prodali v EGP. Za izračun zneska globe sta se upoštevali zgolj neposredna prodaja v EGP in neposredna prodaja v EGP prek predelanih proizvodov. V teh okoliščinah to, da se je kategorija neposredna prodaja v EGP prek predelanih proizvodov uporabila zgolj za nekatere udeležence kartela, torej tiste, za katere je Komisiji uspelo dokazati, da so bili del vertikalno integriranega podjetja, ne pomeni diskriminacije, ker je Komisija možnost uporabe te kategorije za vsakega udeleženca preučila na podlagi istih objektivnih meril.
- 95 Obravnavani zadevi se zato razlikujeta od tiste, v kateri je bila izdana sodba z dne 12. novembra 2014, Guardian Industries in Guardian Europe/Komisija (C-580/12 P, EU:C:2014:2363). Sodišče je namreč s to sodbo znižalo znesek globe, ki je bila naložena udeležencu kršitve, da bi se upoštevalo, da je Komisija z napačno uporabo metode, ki jo je izbrala za določitev zneska globe, drugemu članu istega kartela naložila globo, ki je zmanjševala relativno težo tega drugega člana pri kršitvi (sodba z dne 12. novembra 2014, Guardian Industries in Guardian Europe/Komisija, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, točke od 70 do 80).

- 96 Nasprotno, pritožnici z zgornjimi tožbenimi razlogi pred Splošnim sodiščem Komisiji nista očitali, da je zanju za določitev zneska globe uporabila drugačno pravno merilo, ampak da je napačno štela, da je na trgih, na katere se je nanašala sporna kršitev, družba Samsung s svojimi hčerinskimi družbami sestavljala neodvisno podjetje in da ni opredelila širše gospodarske enote, ki bi poleg družbe Samsung in njenih hčerinskih družb vključevala tudi družbo SEC in bi bila gospodarska enota, ki je sodelovala pri sporni kršitvi.
- 97 Iz zgornjih preudarkov izhaja, da Splošnemu sodišču zato, ker ni znižalo zneska glob, ki so bile naložene pritožnicama, da bi izravnalo domnevno ugodnejšo obravnavo, od katere naj bi imela korist družba Samsung, ni mogoče očitati ne napačne uporabe prava ne kršitve načela enakega obravnavanja.
- 98 Kar zadeva trditev družbe Philips, da naj Splošno sodišče v bistvu ne bi preučilo dela trditev, ki jih je podala pred njim, to je tistih, s katerimi je uveljavljala, da naj bi Komisija s tem, da za izračun zneska globe ni upoštevala prodaje znotraj skupine, ki jo je opravila družba Samsung, kršila načelo enakega obravnavanja in bi zato za ponovno vzpostavitev enakega obravnavanja tudi Splošno sodišče moralo glede nje izključiti neposredno prodajo v EGP prek predelanih proizvodov, je ta brezpredmetna, ker iz zgornjih preudarkov izhaja, da so te navedbe temeljile na napačni predpostavki in jih je bilo zato treba vsekakor zavrniti.
- 99 Zato je treba četrti pritožbeni razlog družbe LGE in tretji pritožbeni razlog družbe Philips, s tem pa tudi pritožbo v celoti, zavrniti.

Stroški

- 100 Člen 184(2) Poslovnika Sodišča določa, da če pritožba ni utemeljena, o stroških odloči Sodišče. Na podlagi člena 138(1) tega Poslovnika, ki se na podlagi njegovega člena 184(1) uporablja za pritožbeni postopek, se plačilo stroškov na predlog naloži neuspeli stranki.
- 101 Ker je Komisija predlagala, naj se pritožnicama naloži plačilo stroškov, in ker ti s svojimi pritožbenimi razlogi nista uspeli, se jima naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je Sodišče (osmi senat) razsodilo:

1. Pritožbi se zavrneta.

2. Družbama LG Electronics Inc. in Koninklijke Philips Electronics NV se naloži plačilo stroškov.

Podpisi